

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

43. szám.

Debrecen, 1929 október 26.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A kollégium anyagi helyzete.

Előző cikkeimből, amelyekben a kollégium kiadásával foglalkoztam, meg lehet érteni, hogy a kiadásokat lehet ugyan restringálni, de semmi esetre sem azonnal és aligha olyan mértékkel, hogy annak hatása döntő jelentőségű legyen. Már pedig évi hetvenezer pengős krónikus deficitnél, ami a valóságban később kifejtendő okokból még több lesz, nem lehet megnyugodni olyan intézkedéseken, amelyek talán húsz év múlva eredményeznek talán évi húszezer pengő megtakarítást. Itt gyors és nagyarányú változásra van szükség.

Hát nézzünk szét a bevételek között.

Mindenekelőtt az tűnik szemünkbe, hogy míg húsz évvel ezelőtt 305 ezer korona volt az összes bevétel, addig most csak 246 ezer pengő. Több mint százezer pengővel kevesebb.

Ha azonban tudjuk azt, hogy e bevételek közt ötvenezer koronát meghaladó összeg volt olyan, mely az akadémiai tanárok fizetésének fedezésére folyt be a közszükségleti pénztárba, most pedig a kollégium más pénztári csoportjába folyik be, akkor közelebb jutunk az igazsághoz azzal, hogy a két összeg közötti különbség ilyenformán jelentékenyen csökken.

Viszont azonban a mostani költségvetésben szerepelnek olyan bevételi tételek, amelyek húsz év előtt még nem szerepeltek. Ilyen például az újonnan létesített polgári iskola fenntartásához az egyházkerülettől és a debreceni egyháztól nyert hozzájárulás. De ilyen s ez már jóval nagyobb summa, az egyházkerület és kollégium közös tisztviselőinek fizetéséhez az egyházkerülettől adott hozzájárulás és némely más egyházkerületi segély. Ami bevétel így található a mostani költségvetésben, meghaladja a húszezer pengőt. Viszont az egyetemről megterítés címén számításba vett mintegy 25 ezer pengő is új tétel. Vagyis, ha reális összehasonlítást akarunk tenni, íme, az eddigiek folytán már nem 305 ezer koronát kell összevetnünk 246 ezer pengővel, hanem 250 ezer koronát 200 ezer pengővel, ami mintegy hatvenezer pengő különbségnek felel meg.

Azonban van még egy súlyos tétel, amit nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ez ugyanis a várostól régebben természetben megkapott tűzifa, amelynek értéke az 1909-i és többi régi költségvetésekben — szerintem helytelenül — nem szerepel, csupán annyi van kitéve, hogy 1248 köbméter tűzifa természetben. A várossal másfél évtizeddel ezelőtt kötött megegyezés szerint ma már ennek a fának az ölenként 32 koronában megállapított árát adja a város. Minthogy egy öl fa négy köbméternek felel meg s minthogy egy öl fa ára ma 52 pengő, azt hiszem, nem sokat tévedek, ha úgy számítom, hogy erre az egyezsége minden köbméter után három és fél pengőt, vagyis összesen mintegy négyezer pengőt évenként ráfizet a kollégium. Sőt talán többet, mert régen a fát be is szállította a város, most pedig ölenként három koronának megfelelő összeget fizet a szállítás helyett, holott ennyiért aligha tudja a kollégium beszállíttatni. Mindez nem valami szörnyűséges nagy összeg a kollégium több százezer koronára rugó költségvetésében s Debrecen várossal, mely a kollégium javára szó nélkül folyósította tovább is azokat az évjradékokat, amelyeknek szolgáltatására az egyetem felállítása, illetőleg az akadémiai tanszakok megszűnése után nem lett volna köteles, a barátságos viszonyt felborítani semmiképp sem volna helyes. Azonban a kollégium anyagi helyzeténél ez az összeg is számottevő. Valójában a kollégiumnak nem a kiadása több ezen a címen, hanem a bevétele kevesebb. Ezt a tételt is számbavéve, a bevételek összege 65—70 ezer pengővel kevesebb ma, mint volt 1909-ben.

Mi okozza ezt a különbséget? Fussuk át a költségvetés egyes címeit.

Ingatlanok jövedelme címén az 1909-i költségvetésben 41,818 koronát láttunk előírva, az ideiben 57,912 pengőt. Ne feledjük azonban, hogy az idej költségvetésben bennfoglaltatnak olyan ingatlanok hozadéka, amelyeket régebben tanárok élveztek, amelyeknek a hozadéka tehát a régebbi költségvetésben nem szerepelt, valamint benne van a Fűvészkertért esérébe kapott ingatlan hozadéka is. Ezen okból

13 ezer pengőt kell levonnunk a mostani jövedelemből, mely így 44 ezer pengő marad s ha hozzávesszük, hogy a költségvetésben a földek hasznobérének kiszámításánál 26 pengős búzaár szerepel, minek folytán az előirányzott összeget ezen okból is csökkentenünk kell 4 ezer pengővel: kiderül, hogy a kollégiumnak ingatlanból való jövedelme pengőben sincs ma annyi, mint húsz év előtt volt koronában.

Ez hihetetlenül hangzanék, ha meg nem látnám a költségvetésből, hogy a húsz év előtti költségvetésben kimutatott ingatlanok közül ma már nincsenek a kollégium tulajdonában: három ház, kettőnek házutáni földjével, két más debreceni kisebb földbirtok és a kőcsi pusztai birtok. Ezeknek a hozadéka együtt kerekszámában 14 ezer koronát tett ki akkor, pedig a két ház és házutáni föld akkor még tanárok használatában volt s ezeknek bérértéke is kitett összesen legalább négyezer koronát. Így hát valójában az a helyzet, hogy a 40 ezer pengőre tett bér- és hasznobérjövédelmet itt azok az ingatlanok adják, amelyek 1909-ben 27 ezer koronát adtak s így a földjáraadék harmincszázaléknyi hozadékemelkedésben fejeződik ki.

Félreértések kikerülése végett megjegyzem, hogy a tiszadadai ingatlan hozadéka csak egyrésze van ezen a helyen számításbavéve, mert ez többi részében más kollégiumi pénztárakat illet.

Azt hiszem, ezekből az adatokból meg lehet látni, hogy a kollégium ingatlanai semmiesetre sincsenek rosszabbul jövedelmezve, mint húsz év előtt s ha a vagyonkezelésnél megfelelő gond fordítatik arra, ami az utóbbi időkben nem történt meg, hogy a bérjövédlem pontosan befolyjon, akkor e tekintetben nem marad fenn kívánnivaló. A baj ott történt, hogy ingatlanokat eladtak. Enélkül ma a fenti adatok szerint és ugyancsak harminc százalékos emelkedést számítva, mintegy 23 ezer pengővel volna a kollégiumnak több jövedelme. Az összes deficit egyharmadrészét már ez fedezné. Dehát ezen túl vagyunk s ma már ezen nem változtathatunk.

Tőkék jövedelme címén 53,341 korona volt előírva a húsz év előtti költségvetésben. Ma értékpapírokból 1133 pengő van számításbavéve, de ezek mind olyan értékpapírok, amelyek azóta jutottak a kollégium vagyonába. Az akkori tőkékből semmi sincs. Ez a jövedelemvesztés, melyet növel az, hogy az ingatlanok egyrésze is tőkévé vált és megsemmisült, 60 ezer pengőnél többet tesz ki s az előbbi tétellel együtt bőven fedezné a kollégium deficitjét. Ám ezen sem változtathatunk s ez sem a magunk hibájából történt, mert tudjuk nagyon jól, hogy a tőkevagyonok mindenütt megsemmisültek.

Az egyházkerületől, Debrecen várostól, a debreceni egyháztól járó évjáradékok a megállapított mértékkel vannak most is előirányozva, mint akkor, úgyszintén az államtól az Apafisóalapítványból járó összeg is. Ezen sem lehet — legalább egyoldalúan semmiesetre sem lehet

— változtatni. Egyes egyházközségektől is jött régebben valamely segítség, ma már semmi. Mindenesetre kár, hogy elmaradt, de summája — alig több ezer koronánál — ekkora költségvetésnél nem számottevő. Nagyobb a különbség az egyes főiskolai alapokból nyert évjáradéknál, amelynek összege húsz év előtt 43 ezer korona volt, ma felényi összegű pengő. Ok, hogy ezen alapok vagyonának egyrésze tőkepénz volt, semmivé lett.

A tanulóktól szedett díjakból 44 ezer koronát volt a jövedelem s ebből 14 ezer az akadémiai tanulóktól való, ami természetesen elesett. Az akkori 30 ezer korona tanuló díjak helyett van most 41 ezer pengő. Itt sincs tehát csökkenés.

Ezekből a tételekből áll a kollégium közszükségleti pénztárának bevétele.

Azt hiszem, az előadottakból meg kell érteni, hogy itt nem történik könnyelmű gazdálkodás és nem maradnak kihasználatlan jövedelmeztetési lehetőségek. Vagyis a kárhoztás semmiesetre sem lehet jogosult.

Azonban valahol mégis csak meg kell találni a segítséget.

Abba nem törődhetünk bele, hogy: tehát a kiadások nem csökkenthetők, a jövedelmek nem fokozhatók. Nem törődhetünk bele annálkevésbé, mert hiszen, ha a theologiai tanszékek fenntartásához való hozzájárulás ügyében a multa vonatkozóan a Püspök úr bölcs és tapintatos eljárása meghozza is a veszedelem elhárítását, a jövőt illetően ott lebeg fejünk felett ennek a kötelezettségnek a lehetősége is, amivel szemben az egyetemi központi épület elkészültével mindenesetre megszűnik a kollégiumi helyiségek bérére irányuló követelésünk. Bármennyire előnyös lesz is a kollégium intézeteinek fejlődése szempontjából a kollégium épületének teljes felszabadulása, nem lehet egyszerűen arra az álláspontra helyezkednünk, hogy most már azokat a helyiségeket is minden további kombináció nélkül rendelkezésre bocsátjuk az egyes intézményeknek. Mert, íme, a bértérítés elmaradása és a tanszékek fenntartásához hozzájárulás igénybevétele kerekszámában százezer pengővel súlyosbítja a kollégiumi költségvetést.

Most hetvenezer pengő az évi deficit. Ha ez százezer pengőre szaporodik, nem nehéz kiszámítani, hogy a folytonosan növekvő deficit hány esztendő alatt viszi el a kollégium minden vagyonát.

Tehát: videant consules. Nem lehet többé a megszokott vizeken evezés nyugalmas állapotában maradni.

Püspök úr a maga amerikai akciójával jó példát adott arra, hogy igenis, lehet a kollégium felől a veszedelmeket elhárítani.

Most jöjjenek mások is és szerezzenek maguknak babért.

Nagy elgondolásokra és energikus cselekvésekre van szükség.

Iam proximus ardet ucalegon.

A bibliai szemléltető képek használatához.

I.

Csak most vagyok abban a helyzetben, hogy Papp Kálmán Jenő múltkori cikkével kapcsolatban („Szent képe szentkép-e?”) foglalkozzam a bibliai szemléltető képek használatának kérdésével. Ezt kötelességemnek érzem, annál inkább, mivel e kérdés tárgyalása „A népisk. ker. vallásitanítás módszertana” (1925) c. tankönyvből helyszűke miatt kimaradt.

Mint tudjuk, a bibliai történetek vallás-pedagógiai és didaktikai jelentősége az elemi iskolában főképpen abban áll, hogy a hittan elvont s ennél fogva a gyermekre nézve üres fogalmait az *eleven élet szemléletével* töltik meg. Miután ezt én magam már százszor elmondtam és leírtam, de éppen tanítói körökben nem valami nagy sikerrel (l. Törös K. támogatását az új konventi vallásitanítási tanterv ellen a Tanítók Lapja 1928 okt. 15. és nov. 1. számában), hadd adjam át a szót Mitrovics Gyulának (Reformáció, 1929 okt., 185 l.): „Tudvalevő dolog, hogy a gyermekek nem érdeklődnek általánosságok iránt. A dolgok megjelenési formája a konkrétság és egyéniség. ... Az elvonás, tehát az általánosítás is, csak későbbi tevékenység eredménye... Ez megmagyarázza azt, hogy kezdő iskolás (az egész elemi fokon végig), csak konkrétumok iránt érdeklődik.” A bibliai történetek az abstrakciók halott világából a konkrétságok neki olyan kedves élő világába viszik át a gyermeket. (Természetes, hogy itt a „halott” jelzőt csak a gyermek szempontjából értem; a tudósra nézve az abstrakciók világa az élő, sőt az egyetlen valóságos világ.) Most már ezeket a bibliai történeteket, amelyek mindig emberekről, eseményekről, cselekvésekről, tárgyakról, helyzetekről szólnak, a gyermek az elbeszélés hallása közben *elképzeli* valahogyan. A legtisztelendőbb ikonológia sem fogja megakadályozhatni, hogy a bibliai történetben szereplő emberekről, eseményekről stb. a gyermeki lélekben *képzelti kép* ne keletkezzék, amely ott annál jobban megfogódzik, minél intenzívebben sikerült a gyermekkel átélelni a történetet. Egy-egy ilyen helytelen elképzelés néha az egész életen át elkíséri az embert. Mert a magára hagyott gyermeki fantázia elképzelései a bibliai történetekről *majdnem mindig* helytelenek, ami — tekintve a bibliai történeteknek a gyermek világtól annyira elütő világát — egészen természetes is.

Az a falusi iskola, amelybe én jártam már idestova negyven esztendeje, nemesak a bibliai, de mindenféle szemléltető képeket — az ABC és falitáblákat kivéve — puritán egyszerűséggel és ridegséggel nélkülözött. És én, hallván jó öreg tanítóimtól a bibliai történeteket, elképzeltem vala a szanhedrin papjait kálvinista palástos öreg papoknak, Barabbást darutollas

betyárnak, Salamon királyt I. Ferenc József arcával, koronájával és palástjával; a jeruzsálemi templom kettéhasadt „kárpitjával” sok baja volt a fantáziámuak, mígnem végre a tépei öreg templom megrepedezett mennyezeténél állapodott meg; a szentsátort a szüreti gyékénysátortól nem igen tudtam megkülönböztetni, itt újabb nagy bajokat okozván a sátor „tornácának” vagy „pítvarának” elképzelése; Pál apostolt mindig Petőfi fejével, csakhogy szökének és kékszeműnek képzeltem el, ami nyilvánvalóan messzebb esett a történelmi valóságtól, mint a művészek Krisztus-képei. És így tovább. Jézus Krisztus elképzelésében már az *otthon látott* Krisztus-képek segítségemre jöttek.

Most már azt kérdelem: melyik a helyesebb eljárás pedagógiai szempontból, szabadjára engedni a gyermeki képzelet helytelen felburjánzását és berögzödni hagyni *egészen hamis* képeket; vagy pedig *irányítást adni a gyermeki fantáziának művészi szemléltető képekkel*? Mert a „képet” — ismétlem — nem kerülhetjük el, minden képgyűlöletünk mellett sem; csak az a kérdés marad: egészen hamis legyen az a kép, vagy közelebb járjon a valósághoz? Utóbbi cél elérésére szolgálnak a bibliai tárgyú szemléltető képek. Hangsúlyoznom kell ezek *művészi* voltát, mint legfőbb követelményt. Ugyanis a művészi intuíció az, mely a dolgok és eszmék lényegéhez legközelebb érzékelni s azt a legvilágosabban kifejezni tudja, úgy, ahogy sem a laikus elképzelése, sem a tudós pontos leírása nem képes. E főszemponthoz: a művésziességhez viszonyítva, a bibliai képeknél a másik — magában véve szintén igen fontos — szempont, *a történelmi hűség szempontja* mellékesebb lesz. Egy Tizian, Correggio, Raffael, Rubens vagy Rembrandt-képet, mely az öltözetek, épületek, környezet stb. szempontjából anakronisztikus, szívesebben mutatok be az elemi iskolában, mint egy teljesen korhű, de művészi szempontból sokkal kisebb igényű ábrázolást. Hiszen a teljes, kifogástalan korhűség, még inkább a bibliai személyek *fotografikus* visszaadása a bibliai képeken — amúgy is elérhetetlen marad. (Egyik, jelenleg használatban levő népiskolai vallásitanítási tankönyvünk ugyanis azzal érvel a Jézus-képek ellen, hogy Jézust senkisémm láttam, fotográfia, vagy egykorú festmény róla nem maradt, tehát minden Jézus-kép „hamisítvány.”) Közjegyzői hitelességű ábrázolásokra nincs is szükség. Ha a művészi képek nem is fedik teljesen az egykorú viszonyokat, mindenesetre sokkal közelebb járnak ezekhez, mint a tudatlan, téves és mégis elmaradhatatlan gyermeki elképzelés. (Egyébiránt az elérhető legnagyobb korhűséggel tünteti fel a *Hofmann-Lohmeyer* s még inkább a *Renkauf*-féle színes iskolai képsorozat, mely utóbbin pl. a megfeszítés jelenete már annyira verisztikus, hogy éppen *emiatt* küldtem vissza s helyette a régebbi módorú, megszokottabb, eszményítőbb ábrázolásokat használok, pl. a Munkácsyét. Ajánlatos az

ilyen iskolai sorozatok beszerzése máresak azért is, mert ezek használata mellett elkerülhetjük azt a — szerintem egyedül jogos — kifogást a bibliai képek ellen, hogy *ugyanazon* személyek és tárgyak *különböző* kiábrázolásban jönnek elő.) Nekünk, reformátusoknak, akik *kizárólag* vallásnevelési célra akarjuk alkalmazni a bibliai képeket, ezek legnagyobb fokú művésziességéhez föltétlenül ragaszkodnunk kell. Kultikus-mágikus célokra jó akármilyen kép. Michelangelo Mózesének, Rembrandt ifjú Dávidjának, Lionardo Utolsó vacsorájának, Hofmann 12 éves Jézusának, Guido Reni, Munkácsy, Thorwaldsen és más nagy művészek Krisztusképeinek bemutatásától ne féljük a gyermek lelki vallásosságát. Ezeken a képeken *a művészet lelke*, mely szintén Isten Lelkének egyik fuvallata, okos tanító vezetése mellett messze fogja űzni a babonáság alantas lelkének még az árnyékát is.

Szele Miklós.

(Vége következik.)

„Más.“

A világi sajtó megállapításait, amikor azok a vallás-erkölcsi élet mezejére csapnak át, tőlem telhetőleg igyekszem papírra vetni.

Hiszen mindig azt tapasztaltam, miszerint a világi sajtó a papokkal szemben kissé elfogult. A világi sajtó ugyanis rendszeren a közhangulatot igyekszik tolmácsolni. A közhangulat nótája pedig, amit már én gyermekkoromból ismerek, emígyen hangzik: Könnyű a papnak, könnyű tiszteletes uramnak!

Tekintélyesebb, függetlenebb sajtóorganumainkban sokszor olvashatjuk, miszerint segíteni kell a tanítókon, a tanárokon, a bírókon, a postásokon, a vasutasokon. A papok anyagi helyzetének javításáról azonban, rendszeren kevés szó szokott esni. Hiszen hát a világi újságíró uraknak is ez a nótájuk: Könnyű ám tiszteletes uramnak!

Néha azonban nagy-nagy katasztrófák esetén, szó esik rólunk is.

A Pesti Hírlap folyó évi szeptember 15-iki számában például az Ésti levelek kiváló írója Zsolt, amikor a nagyrévi és a tiszakürti arzénés teával és bizonyos nagyvárosi bűnökkel foglalkozik, így végzi sorait: „És most nem bánom, ha a „moderneket“ azt mondják reám, hogy ósdi fölfogásnak adok kifejezést, de — a papnak s a templomnak nagy hivatását kell hirdetnem. Ahol a templom megtelik, ott kiürülnek a börtönök. Különösen, ahol a nép szegény, ahol a földből alig kap annyit, amelyen a sírját megtalálhatja, ott csak az Isten segíthet, csak a vallás éltetheti az erkölcsöt s az ékesszóló és a népet szerető pap tarthatja fönn a társadalmi rendet!...”

Így beszél Zsolt. Igaz, hogy midőn ezen igazságot papírra veti, éppenhogy bocsánatot nem kér a nyájas olvasótól. De már az mindegy.

Tény az, hogy elismeréssel van a papok, a lelkipásztorok munkája iránt. S mint vérbeli író, a legszebb gondolatot a cikk végére hagyja, amikor is így szól: Az ékesszóló és a népet szerető pap tarthatja fönn a társadalmi rendet.

Kedves Zsolt! Aranytollú prófétája a mi árva nemzetünknek, légy üdvözölve általunk!... Más!

*

A balsors, a nehéz idők rendszeren elhomályosítják az igazságot.

Egyik pennaforogató atyánkfia nem régen azt hangsúlyozta itt, a mi Debreceni Protestáns Lapunk hasábjain, miszerint ma már nem Aranyszájú Jánosokra van szükségünk, hanem főképpen arra, hogy individualiter foglalkozzunk a hívekkel.

Mint valami veszedelmes villám, ott cikázik már a többi egyházi lapokban, folyóiratokban is ama felfogás, miszerint ma már nem a tömegekre való hatás a fődolog, hanem a hívek egyéni gondozása.

Nem tagadom, bizonyos rezignációval szoktam olvasni eme profeciákat. Hiszen helyes dolog a belmisszió sürgetése, kultiválása. De a hitszónoklat erejét, hatalmát, varázsát, ennyire lekicsinyelnünk, degradálnunk még sem volna szabad. Tagadom azt is, mintha ma már nagyon sok Aranyszájú Jánosunk volna. Az utóbbi évek konferenciáin ugyanis sokan megállapították már azt a tényt, hogy a Garzó Gyulák, Gergely Antalok, Futó Zoltánok nagyon is kezdenek hiányozni soraink között.

S éppen ezért most, amidőn Zsolt egyik legtekintélyesebb fővárosi lapunkban valóságos dicshimnusz zeng az ékeseszóló papokról, tisztelettel szögezem le itt a következő igazságokat: A szónok születik. S hiábavaló minden láрма, tülekedés az elokvencia súlya, tekintélye ellen. A nap továbbra is ragyogni fog. Akiket az Isten lelke indít, szólani, beszélni fognak ezután is. Népek, nemzetek, egyházak, világnézetek sorsát, jövődjét, továbbra is ama lekicsinyelt Aranyszájú Jánosok, az igazi hivatásos szónokok fogják eldönteni. S református egyházunk jövődjéje is jórészt attól függ, hogy vajjon méltó helyre tudja-e állítani a fényt, a világosság hordozóit, az Istentől rendelt, vérbeli hitszónokokat, lelkipásztorokat?! Más!

*

Nem tartozom azok közé, akik léptenyomon azt állítják, hogy csonkahazánk képtelen az életre, a haladásra a mostani határok keretében.

A lemondás bűn, hiba volt minden időben. Hirdetjük, tanítjuk, hogy a türöké és a szenvedőké a mennyeknek országa, de azért mégis kevesen hisznek eme nagy igazságban.

Holott úgy van valójában, miszerint a türelem előbb-utóbb rózsát terem. Várt leány

várat nyer. A fegyvernél is azt tapasztaljuk, hogy mentől jobban el van fojtva a csőben a töltény, a dynamit, a puskapor, a fegyver annál nagyobbbat szól, annál messzebbre hord.

A lemondás bűn és halál egyaránt. Ó ne hirdesse azért közöttünk senkisémet a lemondás ígét. Inkább hallgasson el, de a lemondás ígét ne szórja szét senki az útszélen.

Van még hála Istennek tizenhárom vármegyénk. Próbáljunk, igyekezzünk itt úgy berendezkedni, hogy közöttünk, a szegény és az ügyefogyott is megéljen.

Szeressük ezt a csonkahazát! Hiszen igaz, hogy a régi hazához képest kicsinyiség az egész. Csak egy pontocska a földgömbön. De hát Archimedes azt mondta: Adjatok nekem egy pontot és én sarkaiból kivetem az egész világot!

Hát nekünk hála Istennek ez a pontocska adva van. Becsüljük meg azért ezen kicsiny pontocskát! Gyűjtsünk erőt, tartalékot a világ megmozdításához!... Más!

*

Egyházi folyóiratainkban régen jelent meg olyan mélységes, okos cikk, mint a Prot. Szemle folyó évi szeptemberi számában, Benkő Istvántól egy rövid cikk eme címmel: „Én hiszem az örökéletet.“

Megállapítja itt Benkő István, hogy az örökélet tagadása mennyire el van harapódzva, különösen az intelligens osztály tagjai között.

Teljesen igazsága van Benkő Istvánnak, amikor ezen tényt megállapítja. Bárcsak elmélkedett volna arról az igazságról is, hogy milyen káros, veszedelmes kihatásai vannak eme ténynek nemcsak egyházi, de politikai és társadalmi életünkre nézve is.

Az örök élet tagadása teszi ugyanis az embereket materiálistákká, önzökké. Az örökélet tagadása űzi, hajlja az embereket a fényűzés, a múltó örömök hajszolása felé. Az örökélet konok tagadása formál át bennünket zsarnokokká, durva, erőszakos, kegyetlen emberekké. Aki az örökéletet nem hiszi, nehezen látja meg mások könnyeit, szenvedéseit.

Ezért tudok én őszinte lélekkel kalapot emelni, a már galambösz gróf Apponyi Albert előtt. Sohasem hallom tőle azt, amit egyik-másik gyepen avagy aszfalton megöregedett s köztisztviséget viselő atyafitól szoktam hallani: Nekem már mindegy! Egy-két év s aztán vége mindennek. Bánom is én!...

Igaz, hogy gróf Apponyi Albert már öregember. Az újságírók is így írják: Aggastyán. De azért küzd, fárad ma is csüggedetlenül. Beszédeiből, szónoklataiból valósággal kitetszik ama tény, miszerint hiszi és vallja az örökéletet. S így hazájának nemzetének örök életét is. Látja a szenvedők könnyhullatásait. Van szíve, érzéke a szegények, az elhagyatottak ügyei iránt. Mint a világ egyik nagy gondolkozójának van

tudomása arról, miszerint az orosz intelligencia annak a veszedelmes cynizmusnak, materializmusnak, irtózatosságnak esett áldozatul, amelyet jóval a világháború előtt annyi sok nagy orosz író, szellem, próféta napról-napra hiába ostorozott.

Levelek hullása idején írom ezen sorokat. Csendüljön fel azért, ezeken a mélabús, kedves őszi vasárnapokon templomainkban, az elmúlás ígéivel kapcsolatban, az örökélet nagy, szent gondolata, igazsága. Hiszen a zöldülő őszi vetés, szép napsugaras időkben, még így ősszel is, húsvéti szint ad az egész tájéknak. A papi irodákban a halotti mátrikula mellett mindenütt ott van a születési anyakönyv. Való, igaz, hogy az emberek pihenni térnek egy napon. De már itt e földön is, a leghatalmasabb symbolumok szólnak, beszélnek az örökéletéről.

Neveljünk hazánknak ne csak vallásos népet, de vallásos intelligenciát is, amelynek ajkairól méltó hitvallás legyen ama nemzeti hitvallás: Hiszek... ..Magyarország feltámadásában! Lássuk be azt, hogy igazi, komoly, vallásos meggyőződés nélkül, ez a hitvallás is csak önámítás, képmutatás egyedül.

*

A jövőben Isten kegyelméből folytatjuk. A viszontolvasásra!

Baráth Imre.

Halottaink

Rácz Elek, kismajtényi lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró, életének 62-ik, boldog házasságának 28-ik, lelkipásztorkodása 36-ik évében, rövid szenvedés után október hó 12-én elhunyt. Hirtelen halála özvegyét és hat gyermekét borította gyászba.

Pósa János nyug. református tanító, október hó 9-én Putnokon elhunyt. A keleméri gyülekezetnek volt hosszú évtizedeken tanítója, ahol hűséges munkájával, egyháza iránti szeretetével emelt magának ércnél is maradandóbb emléket.

Hegedűs Endre, a nagykőrösi református egyháznak 54 éven át jeles orgonista-kántora, életének 84-ik évében, 1929 október hó 19-én, délelőtt 10 órakor szeretteinek körében csendesen elnyugodott.

Áldott legyen emlékezetük!

Különfélék

Az Ispotály-templomban a vallásos ünnepek október hó 27-én kezdődnek meg és egészen 1930 március 6-ig tartanak. A vallásos estélyek tárgya a Heidelbergi Káté magyarázata lesz. Az első vallásos ünnepélyen Csikesz Sándor egyetemi tanár hirdeti az Igét.

Török Imre esperest, abból az alkalomból, hogy Kisújszálláson huszonöt év óta szolgál, hívei meleg ünneplésben részesítették s díszes paláttal ajándékozták meg, melyet Szántó József hódmezővásárhelyi papiszabó készített remekbe. A nagyérdemű lelkipásztornak, aki nemcsak egyházközségének s nagy egyházmegyéjének, de egyházkerületünknek és egész magyar református egyházunknak egyik vezéralakja s akil buzgó és eredményes munkásságáért éppúgy, mint egyéniségének kedves voltaért fent és lent egyaránt szeretnek, mi is tisztelettel kívánunk neki minden jót és áldást további munkálkodására.

A homokkerti Református Olvasóegylet november hó 17-én ünnepli fennállásának 25-ik évfordulóját. A jubileumi ünneppel kapcsolatban zászlószentelési ünnep is lesz. A zászlót ünnepi istentisztelet keretében dr. Baltazár Dezső püspök áldja meg.

A theologus ifjúság a csapókeri református egyházközség imaháza részére beszerzendő harmónium javára november hó 3-án, a Kollégium dísztermében d. u. 5 órakor kultúr-előadást rendez. Az ünnepélyen megnyitó beszédet mond dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár, a harmónium-alap történetét Gerda Sándor theologus, a csapókeri misszió vezetője ismerteti. Az ünnepélyen énekel a Kántus is Szigethy Gyula főiskolai énektanár vezetésével. A theologus ifjúság különben a harmónium-alap javára most már a második előadást rendezi.

Az Árpádtéri templomban az október hó 27-iki, délután 3 órakor tartandó vallásos ünnepélyen Bibliát magyaráz Siposs Imre, a központi lelkészi hivatal vezetője, a reformációról előadást tart dr. Varga Jenő, tanítóképzőintézeti vallás-tanár. Az ünnepélyen imádkoznak Magyar Bertalan egyházzrési segédlelkész, Gál Lajos kollégiumi senior. Ének-, szavalat- és zeneszámokkal közreműködnek Kovács Kálmán tanító, F. Kovács Mihály orgonista-kántor, Vecséri János theologus.

Kemény János debreceni vendéglősnek ezen a pályán félszázad óta becsülettel végzett munkájáért a főméltóságú Kormányzó úr elismerésének nyilvánítását engedte meg. A legmagasabb elismerés jelképekül szolgáló „signum laudis” átadása után, vacsorára gyűltek össze a jó, öreg korezmáros debreceni tisztelői, köztük sok előkelőség is. Érdemes erről megemlékezni azért is, mert Kemény Jánost, a diákok nagy patrónusát, aki minden évben ingyen tart el néhány szegény diákot, a volt debreceni diákok csaknem valamennyien ismerik és szeretik; azért is, mert a *papárvák* sorsát különösen a szíven viseli s a szerencsétlenség áldozatává lett tisztaeszleári pap gyermekeinek egyikét ő vette magához; de azért is, mert Kemény János a legbuzgóbb reformátusok közül való, aki sok üzleti gondja mellett is ráér *mindennap* elmenni a templomba. Bizony, jó példa lehetne sokónk

számára ez a tisztas, egyszerű, becsületes vendéglős.

A Kossuth uccai egyházzrész elnöksége Bethlen Gábor, a nagy erdélyi fejedelem halála 300 éves évfordulójának emlékére október hó 31-én, délután 6 órai kezdettel, a Kossuth uccai templomban nagyszabású vallásos estélyt rendez. Az ünnepély előadója dr. Rugonfalvi Kiss István egyetemi tanár lesz.

A méhteleki egyház több, mint 350 éves templomát átalakította, hozzá tornyot építtetett a hívek áldozatkészségéből. A megújított templom felszentelése október 20-án volt. Ez alkalommal az Igét dr. Baltazár Dezső püspök hirdette.

A Szegei Kálvinista Kör október hó 27-én tartja alakuló közgyűlését.

A Debreceni Reformátusok Képes Naptára megjelent, jóval nagyobb alakban és terjedelemben, mint az elmúlt években. Ára 1.20 P. Kapható a lelkészi hivatalokban, vidékre terjesztésre a Templomegyesület a Központi lelkészi hivatal útján szívesen küld naptárakat. A terjesztésért a Templomegyesület minden egyes eladott naptár után a terjesztőknek 20 fillér jutalékot ad. Az igen szép kiállítású naptárt, mely igen értékes és gazdag tartalmú, szeretettel ajánljuk terjesztésre és megvételre lapunk olvasói figyelmébe, annál is inkább, mert a naptár jövedelme a szegény iskolás gyermekek karácsonyi felruházására fordíttatik.

A debreceni református vallásoktató lelkésztestület 1929 október hó 31-én, délelőtt 9 órakor a Kistemplomban reformációi emlékünnepélyt rendez, a következő műsorról: 1. Fennálló ének: 63. dicséret 1. v. 2. Főének: 237. dicséret 1. v. 3. Bibliát olvas és imádkozik: Kántor József v. o. lelkész. 4. Orgona-szólo: Musza Ferenc segédlelkész. 5. Hamvas József: „A reformáció” c. versét szavalja Libdenmayer Adél, a városi nőipariskola I. éves növendéke. 6. „Luther énekét” éneklí a Mansz. „Erszébet” vegyeskara. 7. Prédikál: Mezey Béla v. o. lelkész. 8. Hiller: „Ima” Orgonakísérettel éneklí Tukacs Margit, a városi nőipariskola I. éves növendéke. 9. Szaval: Wallner Ödön, a róm. kath. reálgimn. VI. o. növ. 10. Imádkozik és áldást mond Papp Imre v. o. lelkész. 11. Himnusz. Éneklí a Mansz. „Erszébet” vegyeskara. 12. Záró ének: 245. dicséret 10. v. Adományokat a vallásoktató lelkésztestület segélyalapja javára hálás köszönettel fogad.

A debreceni theologusok 9 bibliakört vezetnek a gimnázisták és a tanítóképzősök között. A kertségek közül négy helyen tartanak vallásos ünnepélyeket, ezek mellett saját maguk részére minden reggel, a kollégiumi diákság részére pedig minden este áhitatot vezettek be.

„**Igazság**” címmel a világi katolikusok politikai hetilapot adtak ki, hogy a protestánsokat és katolikusokat egy politikai arcvonallra hozzák.

A pesti egyházmegye közgyűlése október 15-én volt Budapesten, *Moscy* Mihály esperes és gróf *Teleki* Tibor főgondnok elnöklete mellett. Gróf *Teleki* Tibor főgondnok megnyitó beszédében hangsúlyozta a felekezeti béke szükségességét s az 1848: XX. t.-c. életbeléptetését sürgette. Napirendi tárgyalás előtt három határozati javaslatot fogadott el a közgyűlés. *Szinok* Zoltán *Győr vármegye ismeretes határozatát* tette szóvá, mely egyoldalúan ítéli meg a felekezetek közötti viszályt, a római katolicizmust veszi pártfogásába s a protestánsokat teszi meg a béke megbontóinak. *Sáfár* Béla váci lelkész a belügyminiszter amaz intézkedése ellen tiltakozik, amely *vasárnapra teszi a vármegyei választásokat*. *Deme* László pécsi lelkész *Egyházi Közigazgatási Törvénytárnak* a Paróchiális Könyvtárban való kiadatását sürgette. Az esperesi jelentés az egyházmegye egyévi életét ismertette a gondosan megszerkesztett beszámolójában. — Születések száma, áttérések, reverzálisok, statisztikája egyházunk belső megújulásának jeleit mutatja. Templom, iskola, gyülekezeti házépítések ez évben is tíz gyülekezetben vannak folyamatban. A közgyűlés fontosabb határozatai: *a Ráday-féle indítványt* a közgyűlés elfogadta, kiegészítve azzal, hogy a presbiterium s az egyházmegye meghallgatása után dönthet az egyházkerület elnöksége, hogy a lelkész vállalhat-e képviselőjelöltséget. A lelkészi nyugdíjreform kapcsán *a lelkészi szolgálat idejét 30 esztendőben* óhajtja megállapítani. A pécsi presbiterium indítványát *a tankönyvek horribilis árának mérséklése* tárgyában pártolólá terjeszti fel a kerületre. *Sáfár* Béla a *zsoltárok árának mérséklését* is óhajtja. Kistarcsa, Mogyoród Pesthidegkút, Sződliget, Rákoshegy fiókegyházzá alakulása elfogadtatott. Csepel anyásítatott. Az *ócsai presbiterium javaslata* tárgyában, hogy a kárunkra reverzalist adók tiltassanak el az úrvacsorától, egyházi szertartásban ne részeseülhessenek, úgy döntött a közgyűlés, hogy a Zsinat e tárgyban hozott határozatának nyilvánossághozatalát megvárja. A bírósági tárgyszorozat 7 pontból állott.

A solti református egyházmegye október hó 9-én tartotta közgyűlését Kunszentmiklóson, Kerecsényi Zoltán esperes és gróf Ráday Gedeon gondnok elnöklete alatt. A közgyűlés a többek között foglalkozott a gróf Ráday-féle javaslattal is, amelyet elvetett.

A Hit és Szolgálat Mozgalma a bajai gyülekezetben október hó 27-én egésznapos konferenciát rendez.

A makói evangélikus és református gyülekezet egy Lélektől indítatva október 31-ét, a reformáció emléknapiját közösen ünnepli. Délután a két testvér egyház templomi ünnepélyt, este pedig protestáns estélyt rendez.

A Bethánia Egylet makói fiókja október 26—28. napjain őszi konferenciát rendez.

A kecskeméti Egyházmegye közgyűlése október hó 16-án folyt le Kiskunhalason. A közgyűlés újólá állást foglalt a vásárok vasárnapon való tartása ellen. A kecskeméti lelkészek indítványára nyomatékos felterjesztést intézett a közgyűlés a *játékkaszinó* ellen.

Pályázat.

A körösnagyharsányi református egyház pályázatot hirdet egy *tanítónői* állásra. Fizetése államsegélyes. Helyi javadalma a mindenkori kezdő tanítói fizetés 20%-a. Lakásról presbiterium gondoskodik. Kötelessége: a presbiterium által kijelölt osztályok vezetése; belmiszsiói, egyháztársadalmi és irodai munkákban lelkésznek segédkezés. Pályázati kérvények kellően felszerelve lelkészi hivatalhoz küldendők. Határidő: november 8. Tanítónőt a miniszter úr nevezi ki.

Körösnagyharsány, 1929 október 19.

Juhász Gergely,
lelkész.

Pályázat.

Sárándi református egyház pályázatot hirdet újonnan szervezett IV. nőtanítói állásra. — Javadalom: egyháztól kezdőilletmény 30%-a, törvényes lakpénz, többi államtól. — Kötelesség: kijelölt osztályok vezetése, leányegyesület, vasárnapi iskola irányítása, minden osztályban nőikézimunka tanítása, külön díjazásért leányisméltősök oktatása. — Pályázati kérvények, kellő felszereléssel, válaszbélyeggel 1929 nov. 3-ig alulírt iskolaszékhez küldendők. B) lisztások, menekültek egyenlő képesítés esetén előnyben. Állás azonnal elfoglalandó.

Nagy Lajos,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

Sárándi református egyházközség pályázatot hirdet állami kinevezés folytán megürült III. férfitanítói állásra. Javadalom: egyháztól kezdőfizetés 40%-a, lakás mellékhelyiségekkel, kerttel, többi államtól. Kötelesség: kijelölt osztályok vezetése, lelkész irányításával belmiszsiói munka, leventeoktatás. Pályázati kérvények kellő felszereléssel, válaszbélyeggel 1929 november 8-ig alulírt iskolaszékhez küldendők. B) lisztások, menekültek egyenlő képesítés esetén előnyben. Állás azonnal elfoglalandó.

Nagy Lajos,
iskolaszéki elnök.

Pályázat

a nagyari református kántor-tanítói állásra. Fizetése: Jó lakás melléképületekkel, udvar, kert. 12 kat. hold föld használata. Kézpénz: 136 P, 25 mm. búza, 4 öl fa beszállítva, 30 sor széna pénzül fizetve, augusztus havi ár szerint, 3 darab marhalegeltetés és államsegély. Kellően felszerelt pályázati kérvények a megjele-

néstől számított 8 nap alatt: Református lelkész hivatal címére: Nagyar (Szatmár megye) küldendők.

Pályázat.

A nagygyézi református egyház kántortanítóságra pályázatot hirdet.

Javadalom: lakás kerttel, 172:72 P készpénz, 17 hl. 18 liter búza, 7 kh. hold 833 □-öl szántó és 2 kh. 592 □-öl legelő használata, amely földek adóját az egyház fizeti, megfelelő állami kiegészítés, stóla. Kötelesség: Az I—VI. osztályú vegyes iskola tanítása, kántori teendők ellátása, egyházi jegyzőség, vasárnapi iskola s belmissziói munkában lelkésznek segédkezés, kanonikus órákon s lelkész akadályoztatása esetén az istentisztelet elvégzése. Kellőleg felszerelt kérvények november 10-ig küldendők válaszbélyeggel. Kántorpróbáról értesítés. Előd beruházásért 50 P-t kér.

Iskolaszék.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

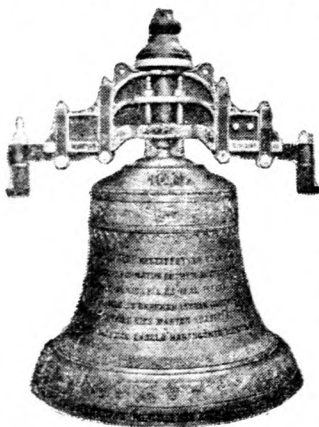
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-os harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.

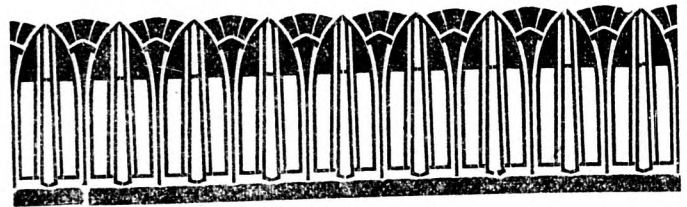
Számos egyházi elismerőlevél

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

Ujdonság!

Ujdonság!

Vezérkönyv

A

HEIDELBERGI KÁTÉ TANÍTÁSÁHOZ.

Lelkészek, tanítók s általában
vallásoktatók számára.

Írta:

VIRÁGH JÓZSEF,
balatonöszödi református lelkész.

A 225 oldalt kitevő mű ára
8 pengő.

Megrendelhető

„Méliusz“

könyvkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Telefon 2-70.

